

การพัฒนาผลสัมฤทธิ์การจัดการเรียนการสอน โดยใช้ผังความคิด (Mind Mapping)
วิชาคุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณและจิตวิญญาณความเป็นครู ของนักศึกษาครุศาสตร์
The Development of Teaching and Learning Achievements
using Mind Mapping Moral, Ethical, Ethical and Spiritual Subjects
as a Teacher of Education Students

ภัทริยากุล แก่นแก้ว, โชติอนันต์ เชาวนัสสุจริต, ปิยนันท์ พูลโสภา
Pattariyakul Kankaew, Chotanan Chaosutjarit, Piyanun Phulsopha
คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
Faculty of Education, Surindra Rajabhat University
E-mail: Pattkankaew.edu@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังการจัดการเรียนการสอน โดยใช้ผังความคิด (Mind Mapping) วิชาคุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณและจิตวิญญาณความเป็นครู ของนักศึกษาครุศาสตร์ 2) ศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาที่เรียนวิชาคุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณและจิตวิญญาณความเป็นครู โดยใช้แผนผังความคิด (Mind mapping) ของนักศึกษาครุศาสตร์ เป็นการวิจัยการวิจัยเชิงทดลอง ประชากรคือ นักศึกษาครุศาสตร์ที่เรียนวิชาคุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณและจิตวิญญาณความเป็นครู 5 ห้องเรียน จำนวน 120 คน กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาครุศาสตร์ ได้มาโดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่ายด้วยวิธีการจับสลาก จำนวน 92 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ (1) เอกสารประกอบการสอนโดยใช้ผังความคิด (Mind Mapping) วิชาคุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณและจิตวิญญาณความเป็นครูของนักศึกษาครุศาสตร์ (2) แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนวิชาคุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณและจิตวิญญาณความเป็นครูของนักศึกษาครุศาสตร์ โดยใช้ผังความคิด (Mind Mapping) (3) แบบสอบถามความพึงพอใจของนักศึกษาที่เรียนวิชาคุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณและจิตวิญญาณความเป็นครูของนักศึกษาครุศาสตร์ โดยใช้ผังความคิด (Mind Mapping) ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าสถิติ t-test

ผลการวิจัยพบว่า

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังการจัดการเรียนการสอน โดยใช้ผังความคิด (Mind Mapping) วิชาคุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณและจิตวิญญาณความเป็นครูของนักศึกษาครุศาสตร์ คะแนนการทดสอบหลังเรียนสูงกว่าคะแนนก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ความพึงพอใจของนักศึกษาที่เรียนวิชาคุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณและจิตวิญญาณความเป็นครูโดยใช้แผนผังความคิด (Mind Mapping) ของนักศึกษาครุศาสตร์ในภาพรวมนักศึกษามีความพึงพอใจต่อการเรียนวิชาคุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณและจิตวิญญาณความเป็นครู โดยใช้แผนผังความคิด (Mind Mapping) ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: ผลสัมฤทธิ์การจัดการเรียนการสอน, แผนผังความคิด

Abstract

The purpose of this research were: 1) to compare learning achievements before and after teaching by using mind maps on morality, ethics, and spirituality of teachers of pedagogy students 2) to study student satisfaction in learning morality and ethics. Ethics and teacher spirit by using mind maps of education students as experimental research. Population: 120 education students who study morality, ethics and spirituality as teachers in 5 classrooms, 92 students. The research consisted of (1) teaching media using mind maps, morality, ethics, and spirit of teachers of semester students (2) pre-and post-learning tests on morality, ethics, and teacher spirit of education students using maps (3) student satisfaction questionnaire that studied morality, ethics and spirituality, students' teachers studied by using mind maps. analyzed the data using mean, standard deviation. T-Test Statistics.

The research results found that:

1. Learning achievement before and after teaching using mind maps, morality, ethics, and teacher spirit of education students. The post-training test scores were significantly higher than the pre-school scores by .05.

2. Satisfaction of students learning about morality, ethics, ethics, and spirituality as teachers using student mind maps. Overall, students were most satisfied with learning about morality, ethics, and spirituality as teachers using overall mind map.

Keywords: Achievement in Teaching and Learning, Mind Mapping

1. บทนำ

จากการปฏิรูปการศึกษาในศตวรรษที่ 21 การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่า ผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด ผู้เรียนทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และในการพัฒนาคนให้เป็นผู้ที่มีความรู้ มีคุณธรรม จริยธรรม ตามที่สังคมต้องการต้องอาศัยการศึกษาเป็นเครื่องมือการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ สิ่งที่เป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพก็คือคุณภาพการสอนของครู ถ้าครูมีความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนการสอนเป็นอย่างดี ผู้เรียนย่อมจะได้รับการศึกษาอย่างมีคุณภาพ ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) ได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาศักยภาพของมนุษย์ตามความสนใจความถนัดและตามที่กำหนดในยุทธศาสตร์ชาติที่ 3 ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ และการพัฒนาการเรียนรู้ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนเน้นการสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง การพึ่งพาตนเองเพื่อให้เกิดทักษะในการทำงานและเรียนรู้ในรูปแบบ กระบวนการกลุ่ม

ทั้งนี้การจัดการศึกษาที่สามารถตอบสนองความต้องการผู้เรียนได้ตรงความถนัดและเต็มตามศักยภาพของผู้เรียนนั้นจะส่งผลให้เกิดประสิทธิผลสูงสุดต่อผู้เรียนในด้านของคุณภาพการศึกษาและรวมถึงการสร้างและพัฒนาคนไทยให้ค้นพบความเชี่ยวชาญ สนับสนุนส่งเสริมให้คนไทยได้รับการพัฒนาอย่างเต็มตามศักยภาพอย่างเป็นระบบ อันจะนำไปสู่การสร้างและพัฒนาบุคลากรของประเทศที่มีความเชี่ยวชาญในสาขาใหม่ ๆ สร้างและพัฒนาอาชีพใหม่ ๆ ตลอดจนสร้างและพัฒนานวัตกรรมที่ตอบโจทย์การพัฒนาประเทศในมิติต่าง ๆ ได้ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2564: 2)

สืบเนื่องจากวิชาคุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณ และจิตวิญญาณความเป็นครูเป็นรายวิชาชีพครูที่นักศึกษาครุศาสตร์ ชั้นปีที่ 1 จากหลายคณะและหลายสาขาวิชาลงทะเบียนเรียนในรายวิชานี้ร่วมกัน จากการสังเกตของผู้วิจัยในชั้นเรียนขณะทำการสอนปัญหาที่พบในชั้นเรียน เช่น นักศึกษาไม่สนใจฟังการบรรยาย เล่นโทรศัพท์มือถือคุยกันในห้องเรียนกับเพื่อนหรือนั่งหลับ ส่งผลให้นักศึกษาไม่สามารถสรุปประเด็นความรู้ในแต่ละหัวข้อที่ผู้สอนได้ทำการสอนในชั่วโมงนั้น ๆ ได้

จากประเด็นปัญหาข้างต้นผู้วิจัยจึงเห็นว่า ทักษะการสรุปประเด็นและทักษะการวิเคราะห์สามารถแสดงออกเป็นรูปธรรม โดยจะมีผลต่อผู้เรียนคือทำให้ผู้เรียนสามารถวิเคราะห์และสรุปเนื้อหาในบทเรียน สามารถทำความเข้าใจเนื้อหาได้อย่างมีประสิทธิภาพส่งผลให้นักศึกษามีความรู้ความเข้าใจในวิชาที่เรียนและมีสมรรถนะตามมาตรฐานวิชาชีพครู คือ การมุ่งเน้นให้ผู้เรียนประพฤติปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณของวิชาชีพและจิตวิญญาณความเป็นครู สามารถวิเคราะห์ สังเคราะห์ บูรณาการองค์ความรู้เกี่ยวกับค่านิยมของครู จรรยาบรรณวิชาชีพครู คุณธรรม จริยธรรมสำหรับครูและจิตวิญญาณความเป็นครูรวมถึงการสะท้อนคิดเพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาตนเองในการเป็นครู

ที่ดี มีความรอบรู้ทันสมัยและทันต่อการเปลี่ยนแปลง ดังนั้น แนวทางการจัดการศึกษาจึงต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบการสอนใหม่ คือ เปลี่ยนรูปแบบการเรียนรู้จากการที่ให้ครูเป็นผู้สอนหรือการอธิบายหน้าชั้นเรียน (teacher-centered) โดยเน้นไปที่ผู้เรียนให้เรียนรู้จากการปฏิบัติจริง เพื่อให้เกิดทักษะการคิด วิเคราะห์สังเคราะห์จากความรู้ที่ได้ศึกษาการใช้ผังความคิด (Mind Mapping) เป็นการนำเอาทฤษฎีที่เกี่ยวกับสมองไปใช้ให้เกิดประโยชน์อย่างสูงสุด

โทนี บูซาน (Tony Buzan) นักจิตวิทยาชาวอังกฤษได้นำเสนอแนวคิดเรื่องการทำแผนผังความคิด (Mind Mapping) เพื่อทำให้การท่องจำแนวคิดง่ายขึ้นและเป็นผู้กำหนดเทคนิคการทำแผนผังความคิด (Mind Mapping) เนื่องจากเห็นว่าขั้นตอนการท่องจำแบบเป็นแบบดั้งเดิมและล้าสมัย เขาจึงรวมเทคนิคการจำลำดับขั้น รูปภาพและสีไว้ในไดอะแกรมเดียว เขาพบว่าสามารถช่วยเพิ่มอัตราการจดจำของเขาได้อย่างมาก นอกจากนี้เขายังพัฒนาขั้นตอนอีก 7 ขั้นตอนในการสร้างแผนผังความคิด (Mind Mapping) ได้แก่ 1) ระดมความคิดจากแนวคิดหลัก 2) สร้างภาพที่น่าประทับใจ เนื่องจากรูปภาพที่เกี่ยวข้องสามารถบ่งบอกและนำความสนใจได้มากกว่าคำและวลี 3) การระบายสีแผนที่เพราะการใช้สีที่มีชีวิตชีวาจะเพิ่มความสว่าง ความสวยงามและจุดประกายให้กับความคิดช่วยให้เราสามารถแสดงออกทางความคิดอย่างสร้างสรรค์ 4) สร้างการเชื่อมต่อ เนื่องจากแผนผังความคิด (Mind Mapping) ที่สมบูรณ์แบบคือส่วนประกอบของแนวคิดที่มีการจัดระเบียบอย่างดีซึ่งแนวคิดมีความเชื่อมโยงกัน 5) ทำให้กิ่งก้านของในแผนผังความคิด (Mind Mapping) โค้ง นั่นแสดงถึงแนวคิดหรือธีม (Theme) มีความถูกต้อง กระจัดรัดเป็นแก่นแท้ของแผนผังความคิด (Mind Mapping) 6) ใช้คำสำคัญคำเดียวจะทำให้เข้าใจง่าย และ 7) แทนที่คำด้วยรูปภาพทำให้ผู้อ่านเข้าใจความหมายได้ครอบคลุมมากขึ้น โดยสามารถสะท้อนความคิดจากการนำเสนอด้วยภาพและความสามารถในการอธิบายอย่างละเอียด (EdrawMind, 2023)

การเขียนผังความคิด (Mind Mapp) นั้นเกิดจากการใช้ทักษะทั้งหมดของสมองหรือเป็นการทำงานร่วมกันของสมองทั้ง 2 ซีก คือสมองซีกซ้ายและซีกขวา ซึ่งสมองซีกซ้ายจะทำหน้าที่ในการวิเคราะห์คำภาษา สัญลักษณ์ ระบบ ลำดับ ความเป็นเหตุผล ตรรกวิทยา ส่วนสมองซีกขวากจะทำหน้าที่สังเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ จินตนาการ ความงาม ศิลปะ จังหวะ โดยมีแถบเส้นประสาทคอร์ปัสคัลโลซัมเป็นเสมือนสะพานเชื่อม (หนึ่งฤทัย ยิ้มประเสริฐ, 2564: 12) สอดคล้องกับบุญรัตน์ เชื้อวงศ์ (2563: บทคัดย่อ) กล่าวว่าการใช้รูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้ชุดกิจกรรมร่วมกับการเขียนผังความคิด (Mind Mapp) ช่วยให้ผู้เรียนคิดอย่างมีกระบวนการคิดอย่างเป็นระบบ มีการวางแผนลำดับขั้นตอน อีกทั้งยังช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่หลากหลาย ได้ลงมือปฏิบัติจริง ส่งผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนเพิ่มขึ้นได้อีกด้วยจากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยในฐานะอาจารย์ผู้สอนวิชาคุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณและจิตวิญญาณความเป็นครู จึงมีความสนใจอย่างยิ่งที่จะศึกษาและพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการ

เรียนของนักศึกษาครุศาสตร์และหวังว่านักศึกษาจะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและพฤติกรรมการเรียนรู้ที่ดีขึ้น อีกทั้งยังเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังการจัดการเรียนการสอน โดยใช้ผังความคิด (Mind Mapping) วิชาคุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณและจิตวิญญาณความเป็นครู ของนักศึกษาครุศาสตร์
2. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาที่เรียนวิชาคุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณและจิตวิญญาณความเป็นครู โดยใช้แผนผังความคิด (Mind Mapping) ของนักศึกษาครุศาสตร์

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (experimental research) ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ นักศึกษาครุศาสตร์ที่เรียนวิชาคุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณและจิตวิญญาณความเป็นครู จำนวน 5 ห้องเรียน จำนวน 120 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ กลุ่มตัวอย่าง นักศึกษาครุศาสตร์ที่เรียนวิชาคุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณและจิตวิญญาณความเป็นครู ได้มาโดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่ายโดยวิธีการจับสลาก โดยใช้กลุ่มการเรียนเป็นฐานในการศึกษาการวิจัย จำนวน 92 คน

3.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แผนบริหารการสอน ที่ใช้พัฒนาเอกสารประกอบการสอนโดยการใช้ผังความคิด (Mind Mapping) วิชาคุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณและจิตวิญญาณความเป็นครูของนักศึกษาครุศาสตร์
2. แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน วิชาคุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณและจิตวิญญาณความเป็นครูของนักศึกษาครุศาสตร์ โดยการใช้ผังความคิด (Mind Mapping) แบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวนฉบับละ 30 ข้อ แบบทดสอบมีค่าความเที่ยงตรงจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่านเท่ากับ 0.89 มีค่าความยากง่าย (P) อยู่ระหว่าง 0.20–0.80 และมีค่าความเชื่อมั่นอยู่ที่ 0.80 ตามวิธีของเบรนนัน (Brennan) (บุญชม ศรีสะอาด 2553: 105-106)
3. แบบสอบถามความพึงพอใจของนักศึกษาที่เรียนวิชาคุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณและจิตวิญญาณความเป็นครูของนักศึกษาครุศาสตร์ โดยการใช้ผังความคิด (Mind Mapping) แบบมาตราส่วน ประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert) (ธานินทร์, 2551: 67) โดยแบบสอบถามความพึงพอใจจำแนกออกเป็น 4 ด้าน ๆ ละ 5 ข้อ รวมทั้งสิ้น 20 ข้อ ประกอบด้วย 1) ด้านเนื้อหา 2) ด้านกระบวนการ

เรียนรู้ 3) ด้านสื่อและอุปกรณ์การเรียน และ 4) ด้านการวัดผลประเมินผล โดยแบบสอบถาม มีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (IOC) จากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน มีค่าเท่ากับ 0.93 และมีค่าความเชื่อมั่น (Reliability) เท่ากับ 0.87

3.2 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลทั้งหมดมาวิเคราะห์ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ข้อมูลที่ได้จากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างก่อนเรียน กับหลังเรียนวิชาคุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณและ จิตวิญญาณความเป็นครูของนักศึกษา ครุศาสตร์ โดยการใช้ผังความคิด (Mind Mapping) นำมาหาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.) และเปรียบเทียบ ความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียน โดยใช้สถิติ t-test (Dependent samples)

2. ข้อมูลที่ได้จากแบบประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาวิชาคุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณและจิตวิญญาณความเป็นครูของนักศึกษาครุศาสตร์ โดยการใช้ผัง ความคิด (Mind Mapping) โดยใช้สถิติ ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเกณฑ์แปลผลความพึงพอใจ ที่กำหนดโดยมีเกณฑ์คะแนนเฉลี่ย 5 ระดับ ตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert) (ธานินทร์, 2551: 67) มีเกณฑ์การแปลความหมายดังนี้

พึงพอใจมากที่สุด	มีค่าคะแนนเฉลี่ย 4.51-5.00
พึงพอใจมาก	มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.51-4.50
พึงพอใจปานกลาง	มีค่าคะแนนเฉลี่ย 2.51-3.50
พึงพอใจน้อย	มีค่าคะแนนเฉลี่ย 1.51-2.50
พึงพอใจน้อยที่สุด	มีค่าคะแนนเฉลี่ย 1.00-1.50

4. สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาการพัฒนาผลสัมฤทธิ์การจัดการเรียนการสอน โดยใช้ผังความคิด (Mind Mapping) วิชาคุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณและจิตวิญญาณความเป็นครู ของนักศึกษาครุศาสตร์ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

4.1 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังการจัดการเรียนการสอน โดยใช้ผังความคิด (Mind Mapping) วิชาคุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณและจิต วิญญาณความเป็นครู ของนักศึกษาครุศาสตร์

ตารางที่ 1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังการจัดการเรียนการสอน โดยใช้ผังความคิด (Mind Mapping) วิชาคุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณและจิตวิญญาณ ความเป็นครูของนักศึกษาครุศาสตร์ (N = 92)

การทดสอบ	คะแนนเต็ม	$\bar{x}$	S.D.	t
ก่อนเรียน	30	15.12	2.56	31.66*
หลังเรียน	30	24.33	2.09	

*P <.05

จากตารางการวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังการจัดการเรียนการสอน โดยใช้ผังความคิด (Mind Mapping) วิชาคุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณและจิตวิญญาณความเป็นครูของนักศึกษาครุศาสตร์ จำนวน 92 คน มีคะแนนการทดสอบก่อนการจัดการเรียนการสอนของนักศึกษา โดยใช้ผังความคิด (Mind Mapping) มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) เท่ากับ 15.12 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 2.56 และคะแนนการทดสอบหลังการจัดการเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) เท่ากับ 24.33 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 2.09 ผลคะแนนหลังการจัดการเรียนการสอนสูงกว่าคะแนนก่อนการจัดการเรียนการสอนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4.2 ความพึงพอใจของนักศึกษาที่เรียนวิชาคุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณและจิตวิญญาณความเป็นครู โดยใช้แผนผังความคิด (Mind Mapping) ของนักศึกษาครุศาสตร์

ตารางที่ 2 ความพึงพอใจของนักศึกษาที่เรียนวิชาคุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณและจิตวิญญาณความเป็นครู โดยใช้แผนผังความคิด (Mind Mapping) ของนักศึกษาครุศาสตร์ ในภาพรวม (N = 92)

ด้านที่	รายการประเมิน	($\bar{x}$)	S.D.	การแปลผล
1	ด้านเนื้อหา	4.48	0.70	พึงพอใจมาก
2	ด้านกระบวนการเรียนรู้	4.67	0.59	พึงพอใจมากที่สุด
3	ด้านสื่อและอุปกรณ์การเรียน	4.44	0.78	พึงพอใจมาก
4	ด้านการวัดผลประเมินผล	4.52	0.74	พึงพอใจมากที่สุด
	รวม	4.52	0.70	พึงพอใจมากที่สุด

จากตารางการวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักศึกษาที่เรียนวิชาคุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณและจิตวิญญาณความเป็นครู โดยใช้แผนผังความคิด (Mind Mapping) ของนักศึกษาครุศาสตร์ ในภาพรวม พบว่า นักศึกษามีความพึงพอใจต่อการเรียนวิชาคุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณและจิตวิญญาณความเป็นครู โดยใช้แผนผังความคิด (Mind Mapping) อยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) เท่ากับ 4.52 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.70 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า รายการประเมินจำนวน 2 ด้าน มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด คือ 1) ด้านกระบวนการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) เท่ากับ 4.67

ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.59 2)ด้านการวัดผลประเมินผล มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) เท่ากับ 4.52 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.74 ส่วนรายการประเมินจำนวนที่มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก คือ ด้านเนื้อหา มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) เท่ากับ 4.48 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.70 และด้านสื่อและอุปกรณ์การเรียน มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) เท่ากับ 4.44 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.78

5. อภิปรายผลการวิจัย

5.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังการจัดการเรียนการสอน โดยใช้ผังความคิด (Mind Mapping) วิชาคุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณและจิตวิญญาณความเป็นครูของนักศึกษาครุศาสตร์

ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนพบว่ามีความแตกต่างหลังการจัดการเรียนการสอนสูงกว่าคะแนนก่อนเรียน สอดคล้องกับรายงานการวิจัย ของบุญรัตน์ เชื้อวงศ์ (2563: บทคัดย่อ) ทำการศึกษาเรื่อง การพัฒนาความสามารถในการเขียนความเรียงโดยใช้ชุดกิจกรรมร่วมกับแผนผังมโนทัศน์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/1 โรงเรียนเซนต์ฟรังซิส ซเวียร์คอนแวนต์ พบว่า การใช้รูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้ชุดกิจกรรมร่วมกับแผนผังมโนทัศน์ ช่วยให้ผู้เรียนคิดอย่างมีกระบวนการคิดอย่างเป็นระบบ มีการวางแผนลำดับขั้นตอน อีกทั้งยังช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่หลากหลายได้ลงมือปฏิบัติจริง ส่งผลให้ผู้เรียนสามารถเขียนความเรียงได้อีกด้วย เช่นเดียวกันกับงานวิจัยของ กิตติพงษ์ สมณัส และเตชาเมธ เพียรชนะ (2565: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านเพื่อความเข้าใจโดยใช้แผนผังมโนทัศน์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงขึ้นมากกว่าในทุกด้านจากการจัดการเรียนรู้โดยใช้แผนผังมโนทัศน์ เป็นรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่เน้นให้นักเรียนฝึกกระบวนการคิดรวบยอด มีการนำเสนอและอภิปรายแผนผังมโนทัศน์ร่วมกันกับนักเรียนคนอื่น ๆ ส่งผลให้นักเรียนสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ได้ในชีวิตจริงทำให้นักเรียนเกิดการพัฒนาทักษะด้านการนำไปใช้สูงที่สุด นอกจากนี้พฤติกรรมด้านการวิเคราะห์ก็มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพิ่มสูงขึ้นเช่นเดียวกัน ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะการจัดการเรียนที่ใช้แผนผังมโนทัศน์ช่วยให้นักเรียนสามารถแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันมีการฝึกการวิเคราะห์เพื่อสร้างแผนผังมโนทัศน์ส่งผลให้นักเรียนมีระบบการคิดในเชิงวิเคราะห์เพิ่มขึ้น

5.2 ความพึงพอใจของนักศึกษาที่เรียนวิชาคุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณ และจิตวิญญาณความเป็นครูโดยใช้แผนผังความคิด (Mind mapping) ของนักศึกษาครุศาสตร์ในภาพรวม

นักศึกษามีความพึงพอใจต่อการเรียนวิชาคุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณ และจิตวิญญาณความเป็นครู โดยใช้แผนผังความคิด (Mind mapping) พบว่า ในภาพรวมอยู่ใน

ระดับมากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ รุ่งตะวัน นวลแก้ว (2560: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษา เรื่อง ผลของการสอนอ่านโดยใช้แผนผังความคิดที่มีต่อความเข้าใจในการอ่าน ภาษาอังกฤษ และความพึงพอใจต่อการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านคลองวัง จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 5 ที่มีต่อการเรียนโดยใช้แผนผังความคิดในภาพรวม นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนอยู่ในระดับมาก ซึ่งสังเกตได้จากความกระตือรือร้น ความตั้งใจการทำงานที่สะอาดเรียบร้อยและถูกต้องของนักเรียน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการเขียนแผนผังความคิดในการสรุปเรื่องที่อ่านโดยมีการใช้จินตนาการและการใช้สีเข้ามาสร้างสรรค์ผลงานให้ออกมาสวยงามและง่ายต่อความเข้าใจ อีกทั้ง บทอ่านและการจัดกิจกรรมที่หลากหลาย สื่อการเรียนรู้ที่น่าสนใจช่วยกระตุ้นให้นักเรียนสนใจในบทอ่าน เช่น สื่อวีดิทัศน์ เพลง เกมต่าง ๆ ที่ช่วยดึงดูดความสนใจของนักเรียนมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันด้วยการถาม-ตอบระหว่างครูและนักเรียนส่งผลให้นักเรียนรู้สึกมีส่วนร่วมในชั้นเรียนในขณะที่อ่านส่งผลให้นักเรียนมีความสุขเพลิดเพลินกับการเรียนและเกิดเจตคติที่ดีต่อการเรียนภาษาอังกฤษเพิ่มขึ้นอีกด้วยและสอดคล้องกับงานวิจัยของ ณัฏฐตา ทะรินทร์ (2563: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่อหน่วยการเรียนรู้วิชาประวัติศาสตร์รัตนโกสินทร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ร่วมกับผังความคิด ผลการศึกษาพบว่า ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ร่วมกับผังความคิด มีข้อคำถามที่ได้คะแนนเฉลี่ยสูงสุด เท่ากับ 4.50 คือ นักเรียนมีความรู้สึกว่าการเรียนนี้จะทำให้การเรียนมีการจำเนื้อหา ง่ายขึ้น เพราะมีการสอนที่ใช้ผังความคิดและนักเรียนมีความรู้สึกว่าการเรียนนี้ช่วยให้ทำงาน ได้อย่างมีระบบและรอบคอบ

กล่าวได้ว่าการใช้ผังความคิด (Mind mapping) ในการจัดการเรียนการสอน วิชาคุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณและจิตวิญญาณความเป็นครู ของนักศึกษาครุศาสตร์ ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษามีแนวโน้มดีขึ้น เนื่องจากการใช้ผังความคิด (Mind mapping) สามารถช่วยฝึกให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากการจัดระบบความคิดและความจำ มีการวิเคราะห์เนื้อหาในบทเรียน สิ่งก็ตามมาก็คือ เกิดการสังเคราะห์บทเรียนได้องค์ความรู้ใหม่ในงานที่ทำและเป็นการสร้างเสริมประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับผู้เรียนอย่างกว้างขวางที่เน้นกระบวนการเรียนรู้สู่การปฏิบัติ

6. ข้อเสนอแนะ

6.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

คณะครุศาสตร์ ควรมีนโยบาย ส่งเสริมสนับสนุนให้ทุกหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต นำรูปแบบการใช้ผังความคิด (Mind mapping) ไปใช้ในการพัฒนานักศึกษาเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา

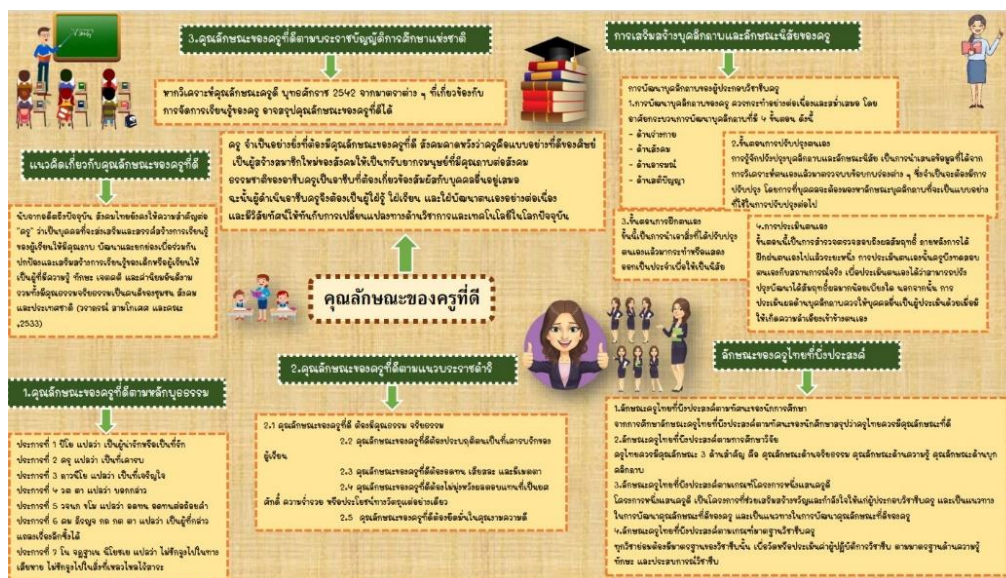
6.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

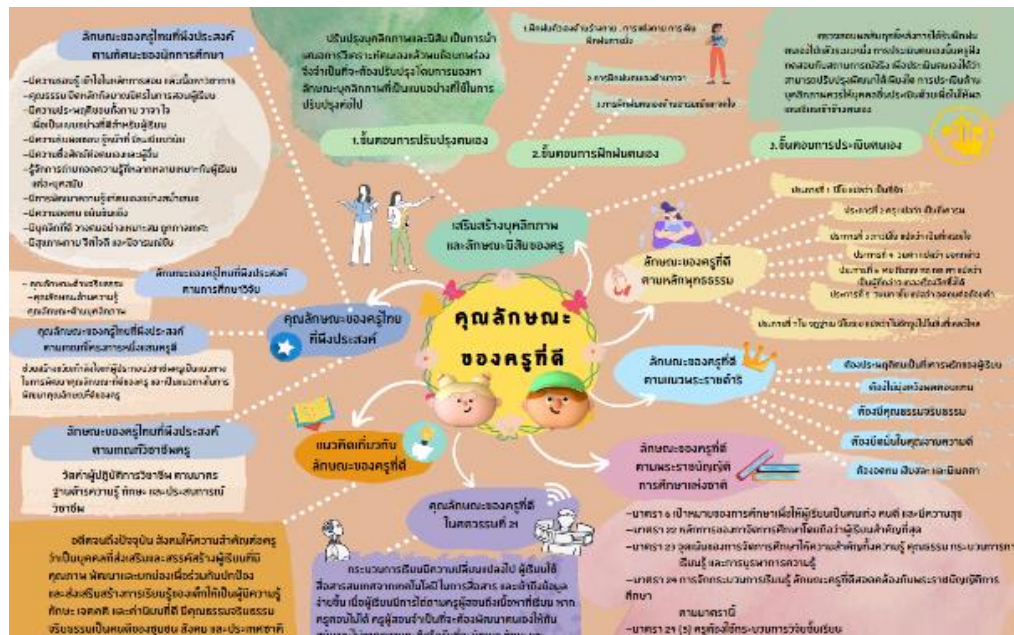
1. จากการวิจัยเรื่องการพัฒนาผลสัมฤทธิ์การจัดการเรียนการสอน โดยใช้ผังความคิด (Mind mapping) วิชาคุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณและจิตวิญญาณความเป็นครูของนักศึกษาครุศาสตร์ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความพึงพอใจในการเรียนของนักศึกษา หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน จึงควรส่งเสริมการจัดการเรียนรู้โดยใช้ผังความคิด (Mind mapping) ไปใช้ในรายวิชาอื่นๆ ทั้งนี้เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น

2. จากผลการวิจัยเรื่องการพัฒนาผลสัมฤทธิ์การจัดการเรียนการสอน โดยใช้ผังความคิด (Mind mapping) วิชาคุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณและจิตวิญญาณความเป็นครูของนักศึกษาครุศาสตร์ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความพึงพอใจในการเรียนของนักเรียน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน จึงควรส่งเสริมการจัดการเรียนรู้โดยใช้ผังความคิด (Mind mapping) ร่วมกับการใช้ตัวแปรอื่น ๆ เช่น ความสามารถในการแก้ปัญหา การคิดอย่างมีวิจารณญาณ เป็นต้น

7. องค์ความรู้ที่ได้รับ

จากการที่ผู้วิจัยได้บูรณาการการสอนและใช้เทคนิคผังความคิด (Mind Mapping) ในการเรียนการสอนรายวิชาคุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณและจิตวิญญาณความเป็นครู ส่งผลให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีส่วนร่วมและได้ลงมือปฏิบัติ (Active Learning) เนื่องจากผู้เรียนจะใช้ทักษะฟัง พูด อ่าน เขียน คิดวิเคราะห์และสรุปประเด็นหัวข้อที่เรียน สร้างองค์ความรู้ที่ได้จากการเรียน จึงจะสามารถจัดทำผังความคิด (Mind mapping) ได้ ในการนี้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้ที่ได้รับ สามารถวิเคราะห์เนื้อหาและสรุปประเด็นที่สำคัญของแต่ละหัวข้อที่เรียนจึงส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพิ่มขึ้น ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 ผลงานของนักศึกษาครุศาสตรบัณฑิตในการเขียนผังความคิด (Mind Mapping) ที่เรียนวิชาคุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณและจิตวิญญาณความเป็นครู

เอกสารอ้างอิง

- กิตติพงษ์ สมน์ส และเตชาเมธ เพียรชนะ. (2565). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านเพื่อความเข้าใจโดยใช้แผนผังมโนทัศน์ ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. *วารสารครุศาสตรปริทรรศน์*, 9(1), 220-230.
- ณัฏฐชา ทะรินทร์. (2563). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ต่อหน่วยการเรียนรู้วิชาประวัติศาสตร์รัตนโกสินทร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่3 ด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ร่วมกับผังความคิด. *Journal of Modern Learning Development*, 9(2), 26-39.
- ธานินทร์ศิลป์ จารุ. (2551). การวิจัยและการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพมหานคร: บิสนิเนสอาร์แอนด์ดี.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2553). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- บุญรัตน์ เชื้อวงศ์. (2563). การพัฒนาความสามารถในการเขียนความเรียงโดยใช้ชุดกิจกรรมร่วมกับแผนผังมโนทัศน์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/1 โรงเรียนเซนต์ฟรังซิสซาเวียร์คอนแวนต์. *รายงานการวิจัย*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.

- รุ่งตะวัน นวลแก้ว. (2560). ผลของการสอนอ่านโดยใช้แผนผังความคิดที่มีต่อความเข้าใจในการอ่าน ภาษาอังกฤษและความพึงพอใจต่อการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านคลองวัง จังหวัดนครศรีธรรมราช. **วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต**. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2564). **แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579**. สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.
- หนึ่งฤทัย ยิ้มประเสริฐ. (2564). การสอนโดยใช้ Mind Maps ในการจัดการข้อมูลทางศิลปะเพื่อพัฒนาผลงานสร้างสรรค์ ของนักศึกษาหลักสูตรทัศนศิลป์ คณะศิลปวิจิตรสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์. **รายงานการวิจัย**. สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์.
- Edrawmind.Mind. (2023). **Mapping and Tony Buzan's Contribution to the Invention of Mind Maps**. Retrieved from <https://www.edrawmind.com/article/tony-buzan-biography.html> (Accessed 7 April 2023).